

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ КОМПОНЕНТОМ 'ІРРЕАЛЬНА ІСТОТА' В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У статті розглянуто методи аналізу фразеологічних одиниць з елементом 'ірреальна істота' в українській та англійській мовах. Запропоновано застосування зіставного методу, структурного методу, аналізу за безпосередніми складниками, компонентного аналізу, контекстного аналізу, синтаксичного аналізу, лінгвокультурологічного та етнолінгвістичного аналізу.

Ключові слова: метод аналізу, фразеологічна одиниця, ірреальна істота.

The article delves into the analysis methods of phraseological units with the element 'unreal being' in Ukrainian and English. The use of the comparative method, structural method, analysis by direct components, component analysis, contextual analysis, syntactic analysis, linguistic and ethnolinguistic analysis is proposed.

Key words: analysis method, phraseological unit, unreal being.

Фразеологічні одиниці, як складова невичерпної скарбниці мови та культури, привертають увагу дослідників своєю унікальністю (див. праці Л. Савченко [3], В. Ужченка [4], І. Чибор [5] та ін.). Науковці використовують різноманітні методи аналізу, які дають змогу розглядати фразеологічні одиниці з різних точок зору і розкривати їхні значення, походження та використання в мові.

Актуальність статті зумовлено необхідністю дослідження методів аналізу фразеологічних одиниць із компонентом 'ірреальна істота' в українській та англійській мовах.

Метою роботи є дослідити методи аналізу фразеологічних одиниць із компонентом 'ірреальна істота' в українській та англійській мовах.

Метод (від грец. μέθοδος — «шлях дослідження, пізнання») — система правил і прийомів підходу до вивчення явищ і закономірностей природи, суспільства і мислення; шлях, спосіб досягнення певних результатів у пізнанні і практиці, тобто спосіб організації теоретичного і практичного освоєння дійсності [2, с. 355].

У загальнонауковому, філософському значенні термін «метод» означає шлях пізнання і витлумачення будь-якого явища дійсності. Загальнонаукові методи пізнання базуються на знанні універсальних законів природи, суспільства і мислення [2, с. 356].

У спеціально-науковому значенні метод — це шлях пізнання і витлумачення явищ; який використовується в певній конкретній науці (математичні методи, соціологічні методи, лінгвістичні методи та ін.). Кожен такий метод має свою «ділянку» дослідження, своє коло вимог, свою мету [2, с. 356].

Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом 'ірреальна істота' в українській та англійській мовах може бути проведений за допомогою: зіставного методу, структурного методу, аналізу за безпосередніми складниками, компонентного аналізу, контекстного аналізу, синтаксичного аналізу, лінгвокультурологічного та етнолінгвістичного аналізу. Розглянемо кожен метод детальніше.

Зіставний метод полягає у сукупності прийомів дослідження й опису мови шляхом її системного порівняння з іншою мовою з метою виявлення її специфіки на фоні спільних рис [1, с. 418]. Головним його предметом є дослідження структури мови в її подібностях і відмінностях [2, с. 367].

За його допомогою можна встановити між порівнюваними мовами відношення контрасту на всіх мовних рівнях: діафонію (фонологічні розходження), діаморфію (граматичні розходження), діасемію (семантичні розходження) і діалексію (лексичні розходження) [2, с. 368].

Цей метод передбачає порівняння фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' української та англійської мов з метою виявлення спільних та відмінних рис. Порівнюючи їх структуру, семантику та вживання, можна зробити висновки про їх схожість чи відмінність.

Структурний метод — метод синхронного аналізу мовних явищ лише на основі зв'язків і відношень між мовними елементами [1, с. 421].

За допомогою цього методу можна аналізувати структуру фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' в обох мовах, зокрема будову словосполучень та взаємозв'язок між їх компонентами.

Аналіз за безпосередніми складниками — метод встановлення синтаксичної структури речення за контактними словами, що пов'язані певними синтаксичними зв'язками [1, с. 28].

У цьому випадку аналізуються окремі компоненти фразеологічних одиниць, їх значення та взаємозв'язок у контексті вживання.

Компонентний аналіз — система прийомів лінгвістичного вивчення значень слів, суть якої полягає в розщепленні значення слова на складові компоненти, які називають семами, семантичними множниками і зрідка маркерами [2, с. 385].

За цими ознаками (компонентами) лексичні одиниці різняться між собою або об'єднуються. Виділення в лексичній одиниці складових елементів здійснюється шляхом зіставлення її з іншими одиницями, які мають з нею семантичну спільність [2, с. 385].

Цей метод передбачає аналіз кожного компонента фразеологічної одиниці окремо та їхню взаємодію в цілому.

Контекстний аналіз — визначення мовленнєвих умов, у яких реалізованим є актуальне значення досліджуваної мовної одиниці [1, с. 28].

З допомогою цього методу можна виявити контексти вживання фразеологічних одиниць та дослідити, в яких ситуаціях і з яким семантичним навантаженням вони використовуються.

Синтаксичний аналіз — аналіз граматичної будови речення, закономірностей його організації, спрямований на встановлення типу синтаксичної структури, визначення синтаксичних ролей у ньому окремих слів і з'ясування форм синтаксичного зв'язку між словами [1, с. 26–27].

Цей метод допомагає з'ясувати, як фразеологічні одиниці з компонентом 'ірреальна істота' вбудовуються в синтаксичну структуру речення. Це може включати аналіз ролі ФО у реченні та її зв'язок з іншими елементами.

Лінгвокультурологічний та етнолінгвістичний аналіз — розгляд зв'язків між текстом і різними сторонами матеріальної та духовної культури етносу — міфологією, звичаями, релігією і под. Предметом аналізу постають мовні елементи культурно семіотичного текстового простору (архетипи, міфологеми, символіка, цивілізаційно-культурні та національно-орієнтовані концепти тощо) [1, с. 30].

Ці методи охоплюють вивчення культурних аспектів та етнічних особливостей використання фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' в обох мовах.

Отже, аналіз фразеологічних одиниць з компонентом 'ірреальна істота' в українській та англійській мовах може бути ефективно проведений за допомогою різних методів лінгвістичного дослідження, а саме зіставного методу (для виявлення спільних та відмінних рис у вживанні фразеологічних одиниць), структурного методу (для аналізу внутрішньої структури та взаємозв'язків компонентів), аналізу за безпосередніми складниками (для розгляду кожної складової окремо), компонентного

аналізу (для розщеплення значення слів на компоненти з метою подальшого вивчення), контекстного аналізу (для аналізу вживання фразеологічних одиниць у різноманітних контекстах), синтаксичного аналізу (для розкриття ролі фразеологічних одиниць у синтаксичних структурах речення), лінгвокультурологічного та етнолінгвістичного аналізу (для врахування культурних та етнічних особливостей використання фразеологічних одиниць).

Перспективу дослідження вбачаємо в застосуванні методів аналізу на прикладі низки фразеологічних одиниць із компонентом 'ірреальна істота' в односистемних і різносистемних мовах.

Список використаних джерел

1. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020.
2. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2006. 368 с.
3. Савченко Л. В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти. Сімферополь : Доля, 2013. 600 с.
4. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови. Луганськ : Альма-матер, 2007. 400 с.
5. Чибор І. С. Структура міфологічного етнокоду культури (на матеріалі української фразеології). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2015. Вип. 40. С. 174–178.